

NY SVENSK FISKERITIDSKRIFT

ORGAN FÖR SVENSKA FISKAREFÖRBUNDET

UTGIVARE: FISKERIINTENDENTEN DR. N. ROSÉN, GÖTEBORG.

Nr 16

15 AUGUSTI

1931

Vid återgivande av artiklar i denna tidskrift skall källan angivas.

Bättre samförstånd fiskare emellan!

Intresset bland fiskare för att organisera sig, sammansluta sig till fackliga organisationer för att tillvarataga fiskarekårens intressen torde i vårt land aldrig ha varit så stort som nu, och det arbetas på många håll med iver och lust härpå. Men samtidigt med denna rörelse visa sig allt emellanåt tecken, som tyda på en mentalitet hos fiskare, som pekar i helt annan riktning än mot enighet. Ett för en plats nytt redskap införes av en fiskare och visar sig giva god fångst. Genast är man färdig att utpeka redskapet som fördärvbringande för fisket. På ett ställe på västkusten anskaffade en person ett bottengarn, det första därstädes. Allt fiske stod på spel därigenom, förklarades omedelbart ganska enstämmigt av ortens fiskare. Oppositionen har dock minskats, sedan en del av opponenterna själva lagt sig till med redskapet och funnit det ganska gott. Storryssjor ha på andra ställen mötts med samma ovilja, då de plötsligt dykt upp och ej haft så stora maskor, att de endast kunnat fånga stora laxar. Ålryssjorna taga hummer och ålvadarna förstöra allt annat ålfiske, klagas på annat håll och den ene skarpsillfiskaren vill ej tillåta den andre fånga skarpsill, innan han själv börjar detta fiske med det redskap han är rustad med. I Bohuslän, där man skulle tro, att allmän belåtenhet nu skulle råda, sedan fisket i stor utsträckning blivit fritt, höjas på sina håll röster för att utestänga fiskare från andra trakter. Var och en tycks vilja ha sitt område för sig — och de rösterna komma ej från för fiskare förhatliga strandägare utan från yrkesfiskare själva. Och på annat håll, där fisket likaledes blivit fritt, är man som bäst i gång med att stänga för varandras redskap. Så ha vi motsättningarna yrkesfiskare — binäringsfiskare och saltsjöfiskare — insjöfiskare. Av dem märkes väl mest den förra, men på sista tiden har man upprepade gånger sett ett organ utan anledning utfara i hånfulla ord mot sötvattensfisket («inomhusfisket») och dess utövare. Det är i hög grad beklämmande att överallt finna denna avundsjuke mot yrkeskamrater, så snart de fiska på annat sätt — det må vara med annan redskap eller på annan tid — än en själv. Så främjas sannerligen ej fiskarekårens intressen. Att skapa bättre samförstånd fiskare emellan är en stor och viktig uppgift för de nya fackorganisationerna. Må de i tid beakta den!

N. R.

Skarpsillyngel av årgang 1930.

Norske fiskerikonsulenten *Paul Bjerkan* skriver häröver följande i juli-numret av »Tidsskrift for Hermetikindustri»:

Gjennem flere år har man før brislingsesongens begyndelse forsøkt å gi en oversikt over størrelsesforholdene for den et-års gamle brisling, yngelen fra året før. Det har jo vist sig at det er denne aldersklasse som i de siste 12 år har skaffet minst 95% av råstofftilførselen til sardinnedlegningen. I år er forholdene med hensyn til størrelsesfordelingen næsten interessantere enn i noget tidligere år og jeg vil derfor i tilslutning til en forespørsel fra Hermetikkfabrikkenes Noteringsutvalg gi en oversikt over forholdene, som de synes å ligge an.

For med en gang å komme inn på den aktuelle situasjon vil jeg som utgangspunkt ta en prøve som av Noteringsutvalget blev oversendt til uttalelse 27. april. Brislingen var stengt i Eidsund på Ombo et par dage før og den blev målt og veiet fersk skjønt noget inntørret. Den viste følgende antall og vektforhold for de forskjellige størrelser:

Lengde cm.	Antall	% antall	Gjæn.snitsvekt gr.	Kvalitetsindeks
6,0	2	1,3	1,5	7,0
6,5	3	2,0	1,9	6,9
7,0	11	7,3	2,5	7,3
7,5	28	18,6	2,9	6,9
8,0	23	15,2	3,5	6,8
8,5	27	17,9	4,3	7,0
9,0	26	17,2	5,2	7,1
9,5	20	13,3	6,3	7,0
10,0	11	7,3	7,5	7,5

Prøven var på ialt 151 stk. og var således så stor at den med den forholdsvis ensartede sammensetning skulde gi den fornødne oversikt. Vektene er dog sannsynligvis noget lave, da brislingen var litt inntørret. Kvalitetsindeksen som jo avhenger av vektene gir derfor sannsynligvis også vel lave tall. Det bemerkes at kvalitetsindeksen for fet sommerbrisling ligger mellom 8 og 9 og for denne prøve vilde tallene sannsynligvis for helt frisk brisling ha ligget mellom 7 og 7,5, muligens noget høiere for størrelsene 9—10 cm. Kvaliteten skulde således for denne tid å være falle normal.

Ser man på størrelsessammensetningen, vil man finne at den går over et stort område med nokså jevne tall for lengdegruppene 7,5—9,5 cm. og at den kurve man kan tegne for sammensetningen blir 2-toppet. Dette tyder på at brislingen ikke er helt ensartet, men sammensatt av stimer av forskjellig størrelse.

Dette stemmer med tidligere iakttagelser over yngelen av årgang 1930 og jeg vil her først sammenligne prøven med et par prøver fra Herlø fra september 1930. Dette er gjort i fig. 1

Gjennem fiskerikonsulent Runnstrøm erholdt jeg ifjor høst to prøver av brislingyngel, tatt henholdsvis i Herløfjord og Herløvåg, 4. og 8. september, altså fra samme område og med blott 4 dager mellomrum. Forskjellen i den gjennomsnittlige størrelse av brislingen i de 2 prøver var ikke langt fra 1,5 cm., idet den for den første var 6,93 cm. og for den siste 5,65 cm. De to strekede kurver i første del av figuren viser fordelingen av størrelsen og man vil av kurvenes form se at der i hver av de 2 prøver som man kunde vente er en svak tilblending av den annen sort, særlig tyder kurve II på adskillig innblanding av

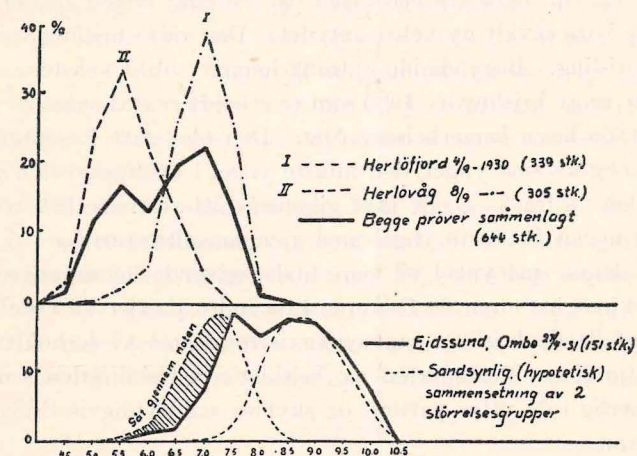

Fig. 1. Størrelsessammensetning i pct. for brisling fra Herlø og Ombo.

den større sort. Forskjellen på gjennomsnittet for stimen i ren tilstand må således ganske sikkert ha vært mellom 1,5 og 2 cm. Den heltrukne kurve gir størrelsesforholdet for de to prøver sammenlagt og den blir tydelig 2-toppet.

Sammenligner vi nu dermed lengdekurven for prøven mottatt fra Noteringsutvalget 27. april, den heltrukne kurve nedenfor, så er likheten nokså iøinefallende, når hensyn tas til at brislingen er vokset og at mengdeforholdet mellom de 2 sorter i blandingen kan være vekslende. Prøven tyder ganske sikkert på 2 størrelsessorter. I de strekede idealkurver er søkt vist hvordan forholdet sannsynligvis har vært. Der er forutsatt at endel av den mindre brisling er gått gjennom noten hvad kurvens form, innbuingen foran, synes å tyde på. Ved slike kurver forutsettes at flertallet er vokset omtrent gjennomsnittlig og at der opover og nedover fordeler sig jevnt med brisling som har vokset hurtigere og senere. I naturen vil her naturligvis være uregelmessigheter, da ikke all brisling selv av en og samme størrelsessort netop er gyddt på samme dag, men over et kortere eller lengere tidsrum. Mellom de 2 hovedgytninger må der imid-

lertid ha vært et tidsrum uten gytning eller også er eggene eller yngelen gått tilgrunne. Derved opstår sammensetning av yngelen som fremkaller den 2-toppete kurve.

Den et års gamle brisling var i prøven fra april allerede vokset en god del. Ved målinger på de skjell jeg kunde finne, de fleste var falt av, fantes at den var vokset fra 1—1,6 cm. Enkelte hanner av de største hadde alt utviklet melke. Hannene viser ofte i så måte en hurtigere utvikling enn hunnene og kan altså sannsynligvis delta i gytingen som et år gamle. Slik tidlig utvikling for hannenes vedkommende er kjent også for annan fisk, f. eks. laks.

I en prøve fra Sunde i Sønnhordland, tatt 18. april, viste den 1-års gamle brisling omtrent samme vekst som nevnt foran, mens 2-års brislingen hadde vokset fra 1—1,2 cm. og 3-års brislingen ca. 0,5 cm., nogen av den eldre brisling hadde dog bare såvidt ny vekst antydnet. Den eldre brisling var også langt utviklet rognbrisling. Begyndende gytning hemmer alltid veksten.

Av de prøver av brisling av 1930 som er erholdt er ved siden av ovennevnte en prøve fra Oslo havn bemerkelsesverdig. Den blev tatt 7. september og bestod hovedsakelig av små yngel, den minste yngel i brislingskabelon jeg har funnet i stim. Den va fra 3—5 cm. med gjennomsnittsstørrelse litt over 4 cm. og var tilblandet nogen få større yngel med gjennomsnittsstørrelse ca. 7 cm. Jeg tror dog ikke denne små yngel vil være utslagsgivende for årgangen i Oslofjorden. Som bekjent har man de fleste år i de indre partier av Oslofjorden hatt stimer av småfallende brisling, sannsynligvis resultatet av forholdsvis sen gytning i selve fjorden. Mesteparten av brislingen i Oslofjorden har imidlertid vært større, særlig i de yttre partier, og skyldes sannsynligvis tidligere gytning i åpnere farvann.

Også de øvrige prøver, hvor yngel av 1930 optrådte i noget antall viste en vekslende størrelse og i almindelighet sådan at den større yngel var hyppigere jo lenger vest og nord man kom. Efter prøvene kunde man tro at den mindre yngel skulde være den overveiende, men prøvene er for få og tilfeldige til å gi noget sikkert resultat. Det eneste man kan si er at brislingen vil falle temmelig ujevn. Hvilken størrelse som vil gjøre sig mest gjeldende vil først bli avgjort ved fisket.

I 1926 var som man husker brislingen meget småfallende under Noteringsutvalgets prøvetagning og nedlegningen blev utsatt. Da fisket kom igang i Ryfylkefjordene optrådte der imidlertid en større brisling og man fant at fisket var begynt for sent. Man får jo blott kjennskap til den brisling som letter og det er meget mulig at den mindre brisling letter tidligere, den synes ialfall å begynne veksten på et tidligere stadium enn den større.

Enkeltvis forekom der ifjor høst småsteng med usedvanlig stor yngel. Således fantes i et litet steng ved Buøy, Stavanger fra begynnelsen av november flere eksemplarer på 10 cm.s lengde og likeledes noen få av samme størrelse i yngelprøver fra Hafs fjord og Sunde, Sønnhordland fra midt i måneden. Dette

er den største yngel, som er funnet om høsten, men da der tidligere enkeltvis er funnet yngel på 9,5 cm. sist i september er det jo ikke så utrolig at den kan være kommet op i 10 cm. i november, da jo yngelen vokser lenger utover høsten enn den eldre brisling. Det er verdt å legge merke til at der i høstens prøver av brislingyngel fantes både den største og den minste yngel som har vært iakt-tatt ved vår kyst. Dette tyder på at bestanden i år er resultatet av en meget utstrakt gytning, tidlig gytning under koldere forhold og sen gytning, da vannmassene var forholdsvis opvarmet. At brislingen gyter over et lengere tidsrum vet vi, men forholdene er ikke hele tiden like gunstig for yngelens opvekst. Den gytning som gir sig utslag for vår bestand foregår efter alt å dømme på overgangen mellom mai og juni. Av årgangen 1930 ser det ut til at man også vil få yngel som er gytt tidligere og senere og størrelsen vil falle ujevn. Hvor meget der er av denne ekstremt store og små brisling er ikke godt å si. Det er mulig at når fisket kommer igang vil den almindelige størrelse også i år vise sig å være overveiende. De prøver man får vil jo altid være mer eller mindre tilfeldige og først når fisket begynner og store mengder av brisling blir tatt vil man få den fulle oversikt.

Av de 17 prøver som er innsamlet ivår (mars—mai) er der endel som er opblandet med eldre brisling, et par også med sild. Denne tilblending er dog forholdsvis ubetydelig mot ifjor vår, da den eldre brisling, rognbrislingen, i hele mai gjorde sig mere gjeldende enn den 1-års brisling. Ifjor var også innblandingen av sild mere fremtredende. Brislingen skulde således i år bli ujevn i størrelse fra stim til stim, men forekomme i forholdsvis ren bestand.

Fiske med mask.

J. S. skriver i Nr 7 av »Från jaktmarker och fiskevatten» följande om fiske med mask:

Mer än en läsare av denna tidning har säkerligen en eller ett par bäckar eller åar, där laxöring finnes. Till tjänst för den mindre erfarne lämnas här några anvisningar, hur man fiskar med mask. Måhända kan även den mera försigkomne finna ett och annat av värde.

Att fiska med mask är ännu trots de många konstgjorda beten, som finnas att köpa i våra fiskredskapsaffärer, icke blott det vanligaste utan även det säkraste sättet att få något i väskan. Visserligen anse många sportfiskare metoden mindervärdig — även om de själva oftare än de mädge utbyta sin fluga mot den »simpla» masken.

Under det man förr brukade använda klumpiga och otypliga bambustänger, börjar man nu allt mera övergå till finare spön, som i en mångfald modeller finnas att köpa i vilken fiskredskapsaffär som helst. Spöets längd bör

lämpa sig efter bredden av det vattendrag man har till förfogande. Längre än cirka 3 1/2 meter bör det dock icke vara, ty det blir annars för svårt att hantera med en hand. Man måste lägga stor vikt vid att det kastar väl. I allmänhet böra vid tredelade metspön de två första delarna — skaftändan och mittpartiet — vara så styva som möjligt, under det spetsen skall vara mjukt fjädrande. Vid fiske med mask har rullen mindre betydelse och man kan även reda sig utan en sådan.

Beträffande reven är det heller inte mycket att säga. Är vattnet grumligt, kan vilken förstklassig rev som helst användas. Endast om vattnet är klart, bör man välja en icke för grov, opreparerad rev. På samma sätt förhåller det sig med kastlinan. Är vattnet grumligt, kan man välja en grövre, vid klart vatten måste man ha en sådan av finare material. En kastlina om en meters längd räcker gott till för alla eventualiteter. Vid grumligt vatten är en kortare användbar. Vad kroken beträffar äro åsikterna rätt delade. Den ene föredrar enkelkrok, den andra dubbelkrok. Enligt författarens mening är en medelstor krok bäst, ty vid användandet av en sådan blir fisken minst skadad. En lämplig kroksort är Sneck Bend.

Allt efter vattnets beskaffenhet anbringas ett mer eller mindre tungt sänke. Vid lugnt vatten ett lättare, vid snabbflytande ett tyngre. Kluvna blyhagel äro lämpliga för ändamålet. Maskar av medelstorlek äro bäst. De kunna bekvämt plockas på vägen till fiskeplatsen och läggas i en bleckask med jord, men under fisket bör man ha dem i en liten tygpåse, som bekvämt kan fästas vid rocken. Man har då alltid maskarna lätt åtkomliga. Litet renligare blir fisket om man plockar masken några dagar i förväg och förvarar den i fuktig moss, varigenom den blir torrare och segare och givetvis även fiskligare. Om bästa sättet att fästa masken vid kroken råder också olika meningar. I själva verket har detta inte så stor betydelse. Går man i övrigt riktigt till väga, fångar man lika mycket fisk, om masken är påsatt så eller så. Enklast är att tråda den över kroken, så att krokspetsen sticker fram vid sidan om masken. Maskens båda ändar kunna då lämnas fria vid kroken både upptill och nedtill.

Bäckar och åar, som rinna långsamt och ha starkt underminerade stränder, äro lättast att fiska i med mask. Där behöver man knappast något sänke, ty kroken med masken sjunker av sig själv så djupt som erfordras. I sådana bäckar är det bäst att fiska med strömmen. Fiskaren rör sig så försiktigt som möjligt och aldrig för nära vattnet, vilket man lätt kan undvika, om man använder långt spö. Hur väl laxöringen än står dold, så märker den genast masken, när den flyter med strömmen längs stranden. Har fisken icke lagt märke till fiskaren, kommer den i regel genast fram och hugger masken.

I snabbflytande bäckar och älvar får man gå något annorlunda till väga. I dylika vatten kan det ofta hända, att den mindre erfarne icke får hugg, även om det finns gott om öring. Lättast blir givetvis fisket, om vattnet efter ett regn blivit grumligt, ty då upptäckes fiskaren icke så lätt av den varska öringen.

Man bör icke uppehålla sig för länge på ett och samma ställe. Blir det inga hugg, går man ett stycke längre fram och gör ett nytt försök. Man måste finna ut de lämpligaste platserna. Noggrann kännedom om vattnet och de ställen där öringen med förkärlek håller till, är nödvändig för ett gott resultat.

Medför bäcken smutsigt gult högvatten, får man icke söka öringen i strömmen utan på grunda, lugna ställen. Den står gärna på platser, där mindre bäckar med rent vatten rinna ut i den större. När högvattnet sjunker och vattnet klarnar, söka sig fiskarna andra gömställen, de draga sig ned i hålor och dylikt och dessa böra då undersökas. Vid normalt vattenstånd stå de i hålor, under stränderna eller bakom stenar för att lura på i närheten förbiflytande föda. Några bestämda regler kunna naturligtvis inte uppställas. Fiskens ståndplatser rättar sig efter de lokala förhållandena och måste utletas genom erfarenheten. Den erfarne fiskaren ser rätt snart, var han har att söka fisken vid olika tillfällen och slösar ingen tid på ett dåligt ställe.

Nyborjaren måste vara tillfreds med måttliga fångster. Med växande erfarenhet får även han mera fisk i väskan. Han lär sig småningom var han har att söka fisken.

Då hugget ofta är mycket snabbt, måste också svaret följa snabbt för att hindra att kroken sväljes. Särskilt måste nyborjaren tänka på att reven alltid hålles stram, så att han genast känner, hur försiktigt fisken än hugger, även om han icke kan se den. Särskilt om fisken skall förvaras levande, är det viktigt att mothuggen göres riktigt. Hellre ett för tidigt mothugg, så att fisken kommer undan, än ett för sent, ty då fastnar kroken i gälarna eller svalget. Är man tillräckligt försiktig, låter sig detta undvika.

Vid grumligt vatten är det ganska ligkiltigt om man fiskar med eller mot strömmen. Är det klart väder däremot, bör man fiska uppströms, ty då upptäckes man mindre lätt av fisken. Det är dock felaktigt att tro att öringen icke ser fiskaren. Den står visserligen med huvudet mot strömmen, men fisken har stort synfält åt sidorna, varför man alltid måste iakttaga stor försiktighet. Bästa är det om man står så långt nedom det ställe, man vill avfiska, som hinder vid stranden och ens förmåga att kasta tillåta.

Mången torde nog tycka att det icke är någon konst att fiska med mask. Men det är ett misstag. Visserligen är konsten minimal, när vattnet är grumligt, men vid klart vatten är det en sport så god som någon. Hela resultatet beror nästan uteslutande på hur skicklig man är i konsten att osedd smyga sig fram längs stranden och servera masken, så att öringen icke anar försåtet.

Vem som helst kan bli skicklig i att fiska med mask, men det går icke utan arbete. Här som i så många andra fall gäller ordspråket: »Övning ger färdighet!»

Meddelanden och notiser.

Förslag att öka värdet av de norska fiskfångsterna. Det norska handelsdepartementet har avgivit en utredning om detta spörsmål. Då det alltid är av intresse att taga kännedom om huru man ser på dessa frågor i ett stort fiskeriland och i ett land, som dessutom är vårt grannland, refereras här utredningen.

I utredningen påpekas, att det pris, som i andra länder uppnås för den ilandförda fisken, är 2—4 gånger så högt som i Norge och ofta ännu högre. Anledningen till detta för Norge nedslående förhållande är i första hand de svårigheter, varmed det är förenat att föra fisken från norsk hamn till förbrukarna i en sådan form, att högsta pris kan betingas, nämligen i färskt tillstånd. Vidare framhålles att Norge har en relativt liten fångst av de fiskslag, som ha uppnått det bästa priset på världsmarknaden, såsom rödspätta, ål etc.

Departementet har närmare utrett prisförhållandena i Norge och kommit till det resultatet, att fiskarna år 1928, då fångsten var ungefär dubbelt så stor som medelfångsten under 10-årsperioden 1904—15 fingo betydligt mindre för sina varor än under åren före kriget. I dag uppnå de norska fiskarna icke högre pris pr kg. än före kriget trots den ändrade prisnivån, och detta visar bäst huru allvarlig krisen är för denna befolkning.

Med de stora kvantiteter, det här gäller, inses lätt, att även en ganska liten pris-höjning skulle representera stora belopp för fiskarebefolkningen. Det låga produktionspriset drabbar fiskarna. De kunna icke som många andra producenter lagra sin vara. De måste sälja fisken under dagens lopp för att varan ej skall förändras, och äro därför i hög grad beroende av ögonblickets avsättningsförhållande. När fångsten stiger tryckes priset gärna ner. Ökad fångst eller produktion behöver därför ej betyda motsvarande ökning i utbytet. Detta ogynnsamma förhållande kan förmodligen ändras genom konservering av färskfisken på ett sådant sätt att den kan lagras någon tid som färsk vara. Därigenom skulle man kunna borteliminera den största olägenheten — fiskarnas beroende av den ögonblickliga omsättningen.

Departementet anser det berättigat att beteckna färskfiskfrågan som en av de mest betydande uppgifter Norge har att lösa. En omläggning till större färskfiskomsättning kan ske genom ökad förbrukning inom landet men framförallt genom största möjliga export av fisk i färskt tillstånd. Det sista är det viktigaste, och är

för närvarande det stora problemet inom fiskerinäringen. Enligt departementets mening bör det vara en huvuduppgift för det allmänna att på bästa möjliga sätt — så långt den ekonomiska förmågan räcker — lägga allt till rätta för en rationell färskfiskomsättning, särskilt genom att utnyttja de möjligheter som kyl- och frystekniken synes erbjuda.

Departementet har tänkt sig att i Norge antagligen skulle behövas följande tre typer av färskfiskanläggningar:

1) Anläggningar ute vid kusten (på fiskelägena) för konservering (avkylning t. ex. genom isning och delvis genom frysning) och eventuellt en kortvarig lagring. Av denna anläggningstyp må först och främst nämnas ishus för magasinering av is samt rensnings- och packningsrum. Vidare fryserier på de mera centrala platserna i förbindelse med kylrum.

2) Färskfisklager eller magasin i trafikcentra för lagring av fisken under den tid produktionen är större än behovet (inom- och utomlands). Dessa färskfisklager (kyl-lager) skulle till sammans med de mindre lager, som eventuellt knyts till anläggningarna på fiskeplatserna, verka som regulatorer i färskfiskomsättningen.

3) Fiskhallar i avsättningscentra, varifrån distribueringen till detaljsterna kan ske, och där avkyld och frusen färskfisk kan lagras någon tid.

Härtill skulle komma speciella transportinrättningar för transport av avkyld och frusen fisk, d. v. s. därför inredda motorbåtar, ångbåtar och järnvägsvagnar.

Eldfaran å bensenmotorbåtar. Den senaste tidens olyckshändelser i form av bensenbrand ombord på båtar ge i flera avseenden åtskilligt att tänka på. En svår olycka inträffade ju för kort tid sedan vid KMK:s hamn i Stockholm, varvid en person brändes till döds, och nyligen ha under en vecka tre båtar brunnit. Näst eld i en flygmaskin är en brinnande båt den obehagligaste och farligaste formen av eldsvåda man kan råka ut för.

På en motorbåt är det vanligen bensen, som först fattar eld. För övrigt kan det påpekas, att flytande bensen aldrig exploderar, och att bensenångor inte heller exploderar annat än i undantagsfall. Däremot brinna bensenångor, och det är ju ofta lika illa som en explosion.

Att bensen är lätt antändlig känner ju var och en till, men dess övriga egenskaper äro måhända mera okända. Bensen är närmast en olja och alltså icke blandbar med

vatten; brinnande bensen låter sig inte heller släckas av vatten. Bensen är vidare mycket lättflyktig, och bensenångorna äro synnerligen lättantändliga. Förgasad bensen blandad med luft i vissa proportioner ger en explosiv gasblandning, i andra proportioner erhålles en blandning, som ej exploderar men väl brinner.

En annan egenskap hos bensenångor, som man inte alltid tänker på, men som man måste komma ihåg, är att de äro tyngre än luften. Förgasad bensen kan därför ligga kvar utmed golvet i ett rum eller på botten i en båt. Bensenångorna kunna emellertid också flytta på sig till andra ställen; flyta eller vandra i väg. Spiller man ut bensen, och denna får fritt avdunsta utan att man torkar upp den, uppstår ett lager av lättantändliga bensenångor, och dessa kunna sedan rulla i väg till en helt annan plats. De samla sig gärna i botten på båten, under durkar etc.

Naturligtvis torkar man upp bensen, som man råkat spilla ut, och därmed tror man oftast, att alla risker för brand äro eliminerade. Bensenångor kunna emellertid uppstå även vid andra tillfällen, och framför allt är deras egenskap att ligga kvar på botten av båten föräddisk. Bensintanken i en båt är ju ofta ganska starkt uppvärmd — en temperatur av 30 grader eller mer kan gott tänkas en varm sommardag. En del av bensen avdunstar därvid, och tanken fylles av bensenångor. Sker sedan påfyllning av bensen, pressas bensenångorna ut ur tanken och rulla utför sidorna ned på botten bredvid tanken. Där kan man alltså ha fullt med brännbara gaser, trots att man med gott samvete kan säga sig att man inte spillt ut en enda droppe bensen.

Sedan behövs det inte mycket för att sätta eld på denna förrådiska gasblandning. Den kan sprida sig — naturligtvis ligga inte bensenångorna som en klump på ett visst ställe av båten utan breda småningom ut sig över stora utrymmen — samt tränga in i de elektriska apparaterna, såsom magnet, självstart, generator, där ju gnistor förekomma vid avbrytarmekanism, kollektorbörstar etc. Se till, att tändstiftskablarna icke äro brutna och att de äro väl anslutna till tändstiften! Där uppstå annars lätt gnistor.

Heta delar av motorn, ja, bara litet glödande sot på avgasröret kan vara tillräckligt för att sätta eld på gaserna. Ovarsamhet med fri eld i närheten av eller t. o. m. långt från bensintanken förekommer tyvärr också; tobaksrökningen har väl här den största skulden.

Det är därför nödvändigt att ha goda ventilationsanordningar. Ta upp durkarna och lufta ut ordentligt samt se till att ingen

bensen och olja samlas i botten! En båt är mera eldfarlig än en bil; i den senare rinner bensen och olja ut på vägen. Bensenledningarna äro aldrig riktigt täta, och i en båt samlas spillbensen i botten.

En annan orsak till eldsvåda är förgasbrand, och en dylik är vanligen beroende på att motorn är för kall vid starten eller på felaktig förgasinställning och olämpligt bränsle.

Om det emellertid brinner i båten, gäller det att ha lämpliga medel till hands för att släcka. Lyckligtvis förekomma egentliga explosioner ganska sällan; i varje fall är en explosion ovanlig under de första ögonblicken av branden. Vatten duger inte för att släcka brinnande bensen. En förgasbrand — som inskränker sig till själva motorn och ej har spritt sig till bensenångor i båten — kan möjligen kvävas med en säck e. dyl.; i varje fall bör bensenkranen stängas, så att ingen ny bensen rinner fram till motorn.

Man måste emellertid anse en kemisk eldsläckningsapparat tillhöra den nödvändiga utrustningen ombord på en båt. Dylåka finnas ju av åtskilliga typer; dels vanliga eldsläckare, som i allmänhet räcka till för att släcka inte allt för svårartade bränder i bensen, olja, karbid o. dyl., dels skumsläckningsapparater, som kunna användas även vid svåra bränder. När en skumsläckare bringas i funktion sprutar den ut ett tjockt skum, som lägger sig liksom ett täcke över eldharde och hindrar lufttillträdet. Med en sådan eldsläckningsapparat kan man på några ögonblick kväva en brand i bensen och olja. Den måste emellertid vara tillgänglig omedelbart: det är risk för att bensintanken spränges av hettan, och i så fall är en svårartad olycka överhängande.

Risker förefinnas alltid vid användning av bensen, och det kan inträffa olyckor även om alla försiktighetsmått iakttagas. Det medför därför en betydlig ökning av säkerheten att använda råolja i stället för bensen som drivmedel för motorn. Råoljan är tungflyktig och antändes ej vid vanlig temperatur.

M—n (i Sv. D.).

Hotas Skageracks torskbestånd? Den norska tidningen Agderposten har haft ett samtal med föreståndaren för kläckningsanstalten i Flödevigen hr Dannevig, som gjort följande uttalanden i anledning av klagomål över att den torsk, som fiskas vid kusten, numera är så liten. Man har frågat vad orsaken härtill är.

— Grunnen er simpelthen den, sier bestyrer Dannevig, at her drives et så intenst fiske efter torsk at bestanden ikke tåler det. Her fiskes med et langt større antall

redskaper, og langt flere folk deltar på grunn av den almindelige arbeidsløshet. Så bestanden er utsatt for altfor hård pakjenning.

Jeg har i den senere tid drevet undersøkelser på Sørlandskysten nettop for å få bragt forskjellige forhold vedrørende torskebestanden på det rene. Og efter de foreløbige undersøkelser er resultatet blitt at to tredjedele av torskebestanden fanges før torsken er tre år gammel. Torsken gyter ved 4 års alderen.

Dette er selvfølgelig meget betenkelig, fortsetter hr. Dannevig. Det er et overordentlig stort og viktig spørsmål.

Betegnende for forholdet er at jeg på Arendals fisketorv har kjøpt småtorsk hvis nettovekt har vært ned til 17 gram, — eller mindre enn vekten av et brev. Torsken torvføres således for den er årsgammel.

— Hvordan skal dette forebygges?

— Det må kort og godt forbyes salg av fisk under en viss lengde. Men det eventuelle mindstemål må være så stort at det kan monne noe. Et vesentlig moment til at det må forbyes å selge så små torsk er at torsken i denne tid mangedobler sin vekt i løpet av et år — fra 5 till 10 ganger.

Jeg har lenge trodd at bestanden var utsatt for altfor sterk pakjenning, men jeg har ikke hatt sikre holdepunkter før nu. Det som gjør at vi nu med sikkerhet kan konstatere dette er de senere års undersøkelser av torskens alder. Vi har nu sikre metoder for å bestemme denne.

— Hvor stor bør mindstemålet være?

— Jeg skulde anta at det bør være 30 cm., da veier torsken et par hektogram.

Jeg anser spørsmålet om et ordentlig mindstemål for å være av den støste betydning for våre kystfiskerier for tiden. For når alt kommer til alt så er det daglige fiske i fjorder og sund nærsagt hele året igjennem en meget viktig næringsvei for Sørlandets befolkning. Som forholdene nu er er de å ligne med gårdbrukeren, som slakter grisungene eller skogeieren som raserer sin veksterligste skog.

Men det er fiskerne selv som må ta initiativet til å få forholdene endret, og i forbindelse med fiskerne de herreder som grenser til våre fjorder og skjærgården. Denne sak er nemlig ikke av betydning alene for den profesjonelle fisker, men i stor utstrekning

også for våre strandsittere kysten langs. Det er derimot rimelig at de fiskere som driver sitt erhverv utenskjærs liten interesse har for denne sak. Men på den annen side så ser vi at våre naboland arbeider for å få internasjonale bestemmelser for mindstemålet både for rødspette og kolje.

Det danske Engelsfisket. Ordföranden i Fredrikshavns fiskeriföreningen har för presen gjort följande uttalanden: Fiskmängden har under våren varit 25% mindre i förhållande till samma period i fjor, men i stället ha priserna under mars, april och början av maj varit något högre än i fjor. Kvaliteten har varit mycket god. Efter ett prisfall i maj steg priset åter omkring 1 juni och har sedan hållit sig. Våra driftsutgifter ha fallit c:a 10% sedan i fjor, men nettoförtjänsten blir c:a 10% lägre i år och för manskapet blir inkomsten c:a 15% lägre. Resorna ha givit 80—100 £. Årets rekordresa gjordes sist i juni av en Fredrikshavnskuttes och inbringade 431 £.

God tillgång på hummer i Noräsjön. Hummerfisket på svenska västkusten giver ett gott utbyte och det ser ut enligt vad som uppgives att hummerbeståndet ökat starkt.

»Ät fisk!» som etikett på tändsticksaskar. Det svenska fiskerirådet har föreslagit att på svenska tändstickor skulle anbringas en etikett med inskriptionen »Spis Fisk».

Varuavgift på is i Danmark. Det svenska tulldepartementet har i dagarna utsänt ett cirkulär om att is, som intages av fiskerifartyg i hamn för isning av fångsten, är belagd med avgift, 36 öre pr ton. Det är ej en ny bestämmelse utan blott en ny tolkning av redan gällande bestämmelse, som framkommit i anledning av att en trålare avkrävdes sådan avgift i Skagen och klagade däröver hos högre myndighet. »Fiskeskipperen» förklarar sig emellertid vara av den bestämda meningen, att isen är avgiftsfri och att cirkuläret i fråga ej får vara utslagsgivande i frågan. Senare meddelar nämnda tidning, att trafikministern förklarar, att bestämmelsen ej kunde gälla fiskebåtarnas förseende med is.